

Izv. prof. dr. sc. Antun Bilić
antun.bilic@pravo.unizg.hr

Zagreb, 3. studeni 2023.

Odvjetnik Danko Jurišić
Radoslava Cimermana 20 B
10 000 Zagreb
odvjetnik.jurisc@gmail.com

PRAVNO MIŠLJENJE

Poštovani g. Jurišiću,

dana 26. listopada 2023. godine zamolili ste me da, povodom predstečajnog postupka nad dužnikom DIV GRUPA d.o.o.¹, izradim pravno mišljenje kojim bih odgovorio na sljedeća pitanja:

1. Smije li predstečajni dužnik, prema odredbama Stečajnog zakona, tijekom trajanja predstečajnog postupka plaćati pojedinim svojim vjerovnicima obveze dospjele prije otvaranja predstečajnog postupka (koje su prethodno uredno prijavljene kao tražbine vjerovnika i ne predstavljaju plaćanja nužna za redovno poslovanje, obveze iz novog zaduženja ili tražbine radnika predstečajnog dužnika), a uz prethodnu suglasnost predstečajnog povjerenika/povjerenice?

2. Može li suglasnost predstečajnog povjerenika/povjerenice na plaćanje od strane predstečajnog dužnika prema vjerovniku derogirati zakonsku zabranu ispunjavanja obveza nastalih i dospjelih prije otvaranja predstečajnog postupka iz članka 67. st. 2 Stečajnog zakona?

Radi razumijevanja konteksta dostavili ste mi sljedeću odluku:

- Rješenje Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Pž-2555/2023-2, od 19. rujna 2023.

Nakon što sam proučio navedenu odluku, relevantni zakonski okvir, osobito Stečajni zakon (SZ)², dajem Vam sljedeće

pravno mišljenje

¹ Samobor, Bobovica 10a, OIB: 33890755814.

² Narodne novine, br. 71/2015, 104/2017, 36/2022.

Slično kao i u stečajnom postupku, jedno od osnovnih pravila predstečajnog postupka je zaštita dužnikove imovine od individualnog zahvata pojedinih vjerovnika. Tim pravilom se, među ostalim, osigurava da vjerovnici budu ravnomjerno namireni prema odredbama usvojenoga plana restrukturiranja (čl. 62 SZ). Imovina predstečajnog dužnika štiti se od zahvata pojedinih vjerovnika nizom prisilnih odredbi SZ-a. Primjerice, čl. 29 st. 1 SZ predviđa da od dana podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka do donošenja rješenja o otvaranju predstečajnoga postupka dužnik može obavljati samo plaćanja nužna za redovno poslovanje. Čl. 68 st. 1 SZ predviđa da danom otvaranja predstečajnog postupka nastupa prekid parničnih i arbitražnih postupaka, kao i zabrana pokretanja novih parničnih i arbitražnih postupaka protiv dužnika u vezi s tražbinama na koje utječe predstečajni postupak. Čl. 68 st. 2 SZ predviđa da danom otvaranja predstečajnog postupka nastupa prekid ovršnih postupaka i postupaka osiguranja, kao i zabrana pokretanja novih ovršnih postupaka i postupaka osiguranja protiv dužnika u vezi s tražbinama na koje utječe predstečajni postupak. Čl. 208 st. 3 SZ predviđa da se rokovi za pobijanje pravnih radnji stečajnog dužnika računaju od dana kada je podnesen prijedlog za otvaranje predstečajnoga postupka.

Što se tiče dužnikovih plaćanja pojedinim vjerovnicima za vrijeme trajanja predstečajnog postupka opće pravilo nalazi se u čl. 67 st. 1 SZ, koji glasi:

„(1) Od dana otvaranja predstečajnoga postupka do njegova završetka dužnik može obavljati samo plaćanja nužna za redovno poslovanje i ispunjavati obveze iz novog zaduženja koje je preuzeo u skladu s člankom 62.a stavcima 1. - 5. ovoga Zakona.

Drugim riječima, predstečajni dužnik ne smije plaćati pojedinim vjerovnicima osim u dva slučaja: a) ako je to plaćanje nužno za dužnikovo redovno poslovanje; ili b) ako plaća obvezu preuzetu u svrhu privremenog financiranja koje je opravdano i hitno potrebno da bi se osigurao kontinuitet poslovanja i uvećala vrijednost imovine tijekom predstečajnog postupka, na što su pristali vjerovnici koji zajedno imaju više od dvije trećine pravomoćno utvrđenih tražbina, što sve kontrolira sud (čl. 62.a st. 1-5 SZ).

U pogledu plaćanja obveza koje su nastale i dospjele prije otvaranja predstečajnoga postupka, čl. 67 st. 2 SZ sadrži posebno pravilo:

„(2) U razdoblju iz stavka 1. ovoga članka [od dana otvaranja predstečajnoga postupka do njegova završetka] dužnik ne smije ispunjavati obveze nastale i dospjele prije otvaranja predstečajnoga postupka, osim obveza iz članka 29. stavka 2. ovoga Zakona.“

Spomenuti čl. 29 st. 2 SZ glasi:

„(2) Smatra se da su za redovno poslovanje nužna plaćanja iz radnoga odnosa u bruto iznosu za radnike i prijašnje dužnikove radnike čije su tražbine dospjele do dana otvaranja predstečajnoga postupka, otpremnine do iznosa propisanoga zakonom i kolektivnim ugovorom, tražbine po osnovi naknade štete pretrpljene zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, odnosno plaće radnika uvećane za iznos doprinosa na osnovicu i druga materijalna prava radnika u skladu s ugovorima o radu i kolektivnim ugovorima dospjela nakon podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka, plaćanja za troškove predstečajnoga postupka i druga plaćanja nužna za redovno poslovanje propisana posebnim zakonom.“

Dakle, nakon otvaranja predstečajnog postupka predstečajni dužnik ne smije ispunjavati obveze koje su nastale i dospjele prije njegovoga otvaranja, osim tražbina koje radnici imaju prema predstečajnom dužniku.

Zajedno promatrano, prema čl. 67 st. 1 i st. 2 SZ, od otvaranja predstečajnog postupka pa do njegovoga završetka, predstečajni dužnik ne smije plaćati pojedinim vjerovnicima osim u taksativno navedenim slučajevima – kada je to nužno za redovno poslovanje, zatim tražbine koje proizlaze iz privremenog financiranja te tražbine radnika. Odredbe čl. 67 st. 1 i st. 2 SZ su prisilne naravi. To proizlazi kako iz njihovog izričaja („može obavljati samo plaćanja“, „ne smije ispunjavati obveze“) tako i iz svrhe zaštite vjerovničkog kolektiva.

Suglasnost ili odobrenje predstečajnog povjerenika nisu navedeni kao jedna od taksativno nabrojanih iznimki. Prema tome, predstečajni dužnik ne smije platiti pojedinom vjerovniku samo na temelju toga što mu je povjerenik dao svoju suglasnost. To je, uostalom i očekivano, ako se ima na umu da u predstečajnom postupku povjerenik prvenstveno ima pomoćnu i potpornu ulogu (čl. 24 SZ). Konkretno, povjerenik nadzire dužnikova plaćanja, pazeći pritom da se ne oštećuje dužnikova imovina (čl. 24 st. 1 toč. 5 SZ). Iz toga slijedi da povjerenik ne bi mogao svojom odlukom stvoriti samostalnu osnovu za plaćanje koje ne bi proizlazila iz odredbi SZ-a. Osim toga, za radnje koje mogu utjecati na ravnomjerno namirenje vjerovnika, SZ obično predviđa sudsku kontrolu (primjerice čl. 62.a st. 3 i 4, čl. 59.a, čl. 61 SZ).

Drugačiji zaključak ne proizlazi iz čl. 67 st. 3 SZ, koji glasi:

„(3) Pravne poslove iz članka 29. stavka 3. ovoga Zakona dužnik može poduzimati samo na temelju prethodnoga odobrenja povjerenika ili suda ako povjerenik nije imenovan.“

Spomenuti čl. 29 st. 3 SZ glasi:

„(3) U razdoblju iz stavka 1. ovoga članka [od dana podnošenja prijedloga za otvaranje predstečajnoga postupka do donošenja rješenja o otvaranju predstečajnoga postupka] dužnik ne može otuđiti ni opterećivati svoju imovinu.“

To, međutim, ne znači da je odobrenje povjerenika dostatna pretpostavka za sklapanje pravnog posla kojim se otuđuje, odnosno opterećuje dužnikova imovina. Kada bi to bio slučaj, onda bi čl. 67 st. 1 i 2 SZ postali gotovo bespredmetni jer bi povjerenik mogao odobriti i plaćanja koja nisu nužna za redovno poslovanje, koja nisu povezana s privremenim financiranjem ili s tražbinama radnika. Upravo suprotno, čl. 67 st. 3 SZ treba shvatiti kao dodatni kontrolni mehanizam prema kojemu se za poduzimanje spomenutih poslova traži još i odobrenje povjerenika. To je uostalom sasvim jasno iz iduće odredbe čl. 67 st. 4 SZ, koja glasi:

„(4) Pravni poslovi koje je dužnik poduzeo protivno stavku 3. ovoga članka nemaju pravni učinak prema vjerovnicima ako je treća osoba znala ili morala znati da poduzeti pravni posao prelazi okvire redovnoga poslovanja dužnika i da njegovo poduzimanje nije odobrio povjerenik ili sud ako povjerenik nije imenovan.“

Iz toga slijedi da se za poduzimanje pravnog posla kumulativno traži da je poduzet u okviru redovnog dužnikovog poslovanja i da je njegovo poduzimanje odobrio povjerenik (odnosno sud).

Na temelju izloženoga, na postavljena pitanja može se odgovoriti na sljedeći način:

1. Prema odredbama Stečajnog zakona, tijekom trajanja predstečajnog postupka, predstečajni dužnik ne smije plaćati pojedinim svojim vjerovnicima obveze dospjele prije otvaranja predstečajnog postupka (koje su prethodno uredno prijavljene kao tražbine vjerovnika i ne predstavljaju plaćanja nužna za redovno poslovanje, obveze iz novog zaduženja ili tražbine radnika predstečajnog dužnika), samo na temelju toga što ima prethodnu suglasnost predstečajnog povjerenika/povjerenice.

2. Suglasnost predstečajnog povjerenika/povjerenice na plaćanje od strane predstečajnog dužnika prema vjerovniku ne može derogirati zakonsku zabranu ispunjavanja obveza nastalih i dospjelih prije otvaranja predstečajnog postupka iz članka 67. st. 2 Stečajnog zakona.

Nadam se da sam ovime odgovorio na postavljena pitanja. Na raspolaganju sam za daljnje upite i pojašnjenja.

Antun Bilić